

HỒ CHÍ MINH VỚI VẤN ĐỀ ĐOÀN KẾT, DÂN CHỦ VÀ KỶ LUẬT TRONG ĐẢNG

■ CAO VĂN THỐNG (*)

Trong Di chúc để lại cho Đảng, Nhà nước, nhân dân ta trước lúc đi xa, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định và mong muốn phải giữ gìn sự đoàn kết thống nhất trong Đảng, thực hành dân chủ rộng rãi và giữ vững kỷ luật. Theo Người: "Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác"⁽¹⁾. Người cho rằng: "Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của dân ta"⁽²⁾. Người mong muốn và yêu cầu "các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình"⁽³⁾. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, muốn đoàn kết thống nhất phải thực hành dân chủ rộng rãi và kỷ luật phải nghiêm minh. Dân chủ phải đi đôi với kỷ luật, kỷ cương. Phải hết sức chú ý vấn đề dân chủ và kỷ luật. Kỷ luật trong dân chủ, dân chủ phải có kỷ luật. Người chỉ rõ: "Trong nội bộ Đảng có dân chủ rộng rãi, đồng thời có kỷ luật nghiêm khắc"⁽⁴⁾. "Nhưng quyết không được trái sự lãnh đạo tập trung của Đảng, trái nghị quyết và trái kỷ luật của Đảng. Quyết chống: không xét thời gian, địa điểm, điều kiện mà nói lung tung; tự do hành động; dân chủ quá trớn"⁽⁵⁾.

Thực hành tốt dân chủ và kỷ luật sẽ đảm bảo cho việc đoàn kết thống nhất trong Đảng. Muốn dân chủ được bảo đảm và mở rộng, kỷ luật chặt chẽ, nghiêm minh, đoàn kết được giữ

vững, cán bộ, đảng viên phải gương mẫu phê bình và tự phê bình. Người yêu cầu: cán bộ, đảng viên phải đoàn kết chặt chẽ, bảo đảm dân chủ và kỷ luật trong Đảng. Cấp trên phải phê bình, cấp dưới có quyền đòi hỏi dân chủ. Phê bình giúp cấp trên, đó là dân chủ đúng mức, không phải tự do quá trớn, tự do bừa bãi. Dân chủ phải thực hiện từ trên xuống dưới. Giữa dân chủ và kỷ luật có mối quan hệ lẫn nhau, bổ sung cho nhau, làm điều kiện, tiền đề cho nhau tồn tại và phát triển. Nhưng dân chủ phải đi đôi với tập trung, với kỷ luật, tức là dân chủ phải có nguyên tắc, tuân thủ nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng và dân chủ cần phải có chuyên chính để giữ gìn lấy dân chủ. Kỷ luật chính là phương tiện để bảo vệ nền dân chủ, bảo vệ lợi ích của nhân dân, của đảng viên. Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định, thực hành dân chủ nghĩa là dân chủ với nhân dân phải gắn liền với chuyên chính, trừng phạt bọn phản động. Thái độ của Người không có sự thỏa hiệp, lơ là kỷ luật, kỷ cương dưới bất cứ danh nghĩa nào, mà yêu cầu phải chú ý coi trọng, giữ vững kỷ luật, kỷ cương để bảo đảm cho Đảng luôn đoàn kết thống nhất, tăng cường sức mạnh, bảo đảm dân chủ trong hoạt động của Đảng, không có dân chủ chung chung, dân chủ hình thức hoặc dân chủ quá trớn. Từ đó, bảo đảm vai trò lãnh đạo của Đảng, nhất là trong điều kiện đảng cầm quyền. Người yêu cầu: dân chủ và chuyên chính đi đôi với nhau. Muốn dân chủ thực sự phải chuyên chính thực sự vì không chuyên chính thực sự, bọn thù địch sẽ làm hại dân chủ của nhân dân. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng cảnh báo việc đảng viên không chấp hành kỷ luật, xem thường kỷ luật, không thực hành dân chủ trong

(*) Phó Vụ trưởng Vụ Nghiên cứu, Ủy ban Kiểm tra Trung ương

Đảng là: "Không nghiên cứu nghiêm chỉnh và chấp hành đúng đắn đường lối, chính sách của Đảng, không tôn trọng pháp luật và thể lệ của Nhà nước. Tự cho mình là đúng, hành động theo ý riêng, phát biểu theo ý riêng, không báo cáo và xin chỉ thị của cấp trên, xem thường tổ chức và kỷ luật"⁽⁶⁾. Người nhấn mạnh, không thể có đảng viên nào có thể đứng trên Đảng, tự cho mình là hơn Đảng. Người đòi hỏi phải thật sự mở rộng dân chủ trong cơ quan, phải luôn luôn dùng cách thật thà tự phê bình và thẳng thắn phê bình, nhất là phê bình từ dưới lên. Phải kiên quyết chống lại cái thói "cả vú lấp miệng em", ngăn cản quần chúng phê bình, đảng viên ở địa vị càng cao, thì càng phải giữ đúng kỷ luật của Đảng, càng phải làm gương dân chủ. Chủ tịch Hồ Chí Minh phê phán nghiêm khắc tình trạng không thực hiện nghiêm túc chế độ dân chủ tập trung, phớt lờ kỷ luật, không muốn chịu kiểm tra, không muốn nghe phê bình, dẫn đến dân chủ không được bảo đảm, kỷ luật không được nghiêm minh, khi Người chỉ rõ: "... ở trong Đảng thì không thực hiện chế độ dân chủ tập trung, không tuân theo nguyên tắc tập thể lãnh đạo. Phớt lờ kỷ luật và chính sách của Đảng và của Chính phủ. Khinh rẻ ý kiến của cấp dưới. Xem thường chỉ thị của cấp trên. Không muốn chịu kiểm tra, không muốn nghe phê bình"⁽⁷⁾. Đồng thời, Người yêu cầu: "Để làm cho Đảng mạnh, thì phải mở rộng dân chủ (thật thà tự phê bình và phê bình), thực hành lãnh đạo tập trung, nâng cao tính tổ chức và tính kỷ luật"⁽⁸⁾ và "... thống nhất ý chí, thống nhất hành động, thống nhất kỷ luật, tập trung lãnh đạo là việc cực kỳ cần thiết và cực kỳ quan trọng"⁽⁹⁾.

Đối với dân chủ trong thi hành kỷ luật đảng, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, dân chủ trong kỷ luật đảng tức là phải thực hiện đúng phương châm công minh, chính xác, kịp thời. Kỷ luật đảng phải công minh, công bằng đối với tất cả đảng viên và phải giữ kỷ luật rất nghiêm từ trên xuống dưới, không được vì "ông nọ, bà kia" mà xem nhẹ hình thức kỷ luật. Kỷ luật phải dân chủ, chính xác, hình thức kỷ luật phải đúng với nội dung, tính chất, mức độ, tác hại và nguyên nhân vi phạm, phải nghiêm khắc với những kẻ ngoan cố, cố tình vi phạm, nhưng lại khoan

dung, độ lượng đối với những người biết hối lỗi nhận sai lầm, sửa chữa khuyết điểm. Trong kỷ luật đảng, việc xử lý công minh, chính xác, kịp thời chính là thực hiện tốt dân chủ, vừa có tác dụng cảnh tỉnh, răn đe, ngăn ngừa vi phạm, làm cho đảng viên không bị "nhờn" kỷ luật đảng, vừa có tác dụng giáo dục tổ chức đảng, đảng viên tự giác chấp hành nghiêm kỷ luật và thực hành nghiêm dân chủ.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, để bảo đảm dân chủ và kỷ luật đảng, vừa phải chấp hành nghiêm túc nguyên tắc tập trung dân chủ, vừa phải siết chặt kỷ luật, phải kịp thời, kiên quyết loại bỏ những phần tử xấu ra khỏi Đảng. Người chỉ rõ: "Đảng tổ chức theo nguyên tắc dân chủ tập trung. Nghĩa là: có đảng chương thống nhất, kỷ luật thống nhất, cơ quan lãnh đạo thống nhất. Cá nhân phải phục tùng đoàn thể, số ít phải phục tùng số nhiều, cấp dưới phải phục tùng cấp trên, địa phương phải phục tùng Trung ương... Toàn thể đảng viên phải theo đúng Đảng chương thống nhất, kỷ luật thống nhất của Đảng. Toàn thể đảng viên phải theo sự lãnh đạo thống nhất của Trung ương"⁽¹⁰⁾ và "ở trong Đảng, mọi đảng viên có quyền nêu ý kiến, đặt đề nghị, tham gia giải quyết vấn đề"⁽¹¹⁾. Mặt khác, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, để bảo đảm kỷ luật trong dân chủ, dân chủ phải có kỷ luật thì phải hết sức chú ý thực hiện tự phê bình và phê bình, cán bộ, đảng viên phải gương mẫu thực hiện nguyên tắc này. Người chỉ rõ: "... phải hết sức chú ý vấn đề dân chủ và kỷ luật. Kỷ luật trong dân chủ, dân chủ phải có kỷ luật... Muốn dân chủ tốt, kỷ luật cao, cán bộ phải gương mẫu phê bình và tự phê bình"⁽¹²⁾ và "Cán bộ, đảng viên phải đoàn kết chặt chẽ, bảo đảm dân chủ và kỷ luật trong Đảng"⁽¹³⁾.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, dân chủ phải trong mọi hoạt động của Đảng, kể cả trong lề lối làm việc. Muốn cho dân chủ được thực hành rộng rãi, kỷ luật được chấp hành nghiêm túc thì phải coi trọng công tác kiểm tra, giám sát, tự phê bình và phê bình, cả từ trên xuống và từ dưới lên. Người chỉ rõ: "Lề lối làm việc phải dân chủ. Cấp trên phải thường xuyên kiểm tra cấp dưới. Cấp dưới phải phê bình cấp trên... Tự phê bình và phê bình nhau theo tinh thần thân ái và lập trường cách mệnh"⁽¹⁴⁾. Chủ tịch Hồ Chí Minh

khẳng định Đảng ta phải giữ vững vai trò là đảng cầm quyền. Muốn vậy, theo Người, Đảng ta phải giữ nghiêm kỷ luật sắt, phải thực hành dân chủ rộng rãi, phải đoàn kết thống nhất. Để giữ vững kỷ luật, để thực hành dân chủ thì phải nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình: "Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng"⁽¹⁵⁾.

Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh trong thực hiện về đoàn kết, dân chủ và kỷ luật, Đảng ta đã cụ thể hóa trong Điều lệ Đảng, nghị quyết Đại hội các khóa và từng bước hoàn thiện trong các nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng để dân chủ được phát huy rộng rãi trong kỷ luật nghiêm minh và kỷ luật được chấp hành nghiêm chỉnh trên cơ sở dân chủ, theo nguyên tắc tập trung dân chủ để bảo đảm sự đoàn kết thống nhất trong Đảng. Đồng thời cũng đảm bảo cho đảng viên được thực hiện quyền dân chủ của mình trong thảo luận, tranh luận, tham gia ý kiến vào các công việc của Đảng, được quyền chất vấn đối với tổ chức đảng và đảng viên trong phạm vi tổ chức; được sử dụng quyền dân chủ để bảo vệ quyền lợi chính đáng của mình trong sinh hoạt đảng, sinh hoạt chi bộ. Song khi đã có nghị quyết của Đảng thì mọi đảng viên phải chấp hành nghiêm chỉnh, không được nói hoặc làm trái nghị quyết của Đảng, tức là phải chấp hành nghiêm chỉnh kỷ luật đảng. Bộ Chính trị, Ban Bí thư đã ban hành một số quy định, quy chế bảo đảm thực hiện dân chủ và kỷ luật trong Đảng, như: Quy chế về chế độ kiểm tra, giám sát công tác cán bộ; Quy chế chất vấn trong Đảng; Quy định về những điều đảng viên không được làm; Quy định về xử lý kỷ luật đảng viên vi phạm trong Đảng; Chỉ thị về kỷ luật phát ngôn... Tuy nhiên, so với yêu cầu thực tế công tác xây dựng đảng trong tình hình mới, cần sớm nghiên cứu, ban hành một số quy định như: quy chế thực hiện nguyên tắc tập trung dân chủ trong Đảng; quy chế về chế độ tự phê bình và phê bình trong Đảng; quy chế giám sát trong Đảng; quy chế dân chủ trong Đảng; quy chế nhân dân tham gia giám sát tổ chức đảng và đảng viên để tạo cơ sở chính trị, pháp lý đầy đủ cho tổ chức đảng và

đảng viên thực hiện tốt dân chủ và chấp hành nghiêm kỷ luật đảng, bảo đảm sự đoàn kết thống nhất trong Đảng, xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, đủ sức lãnh đạo thực hiện thắng lợi sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc ta trong điều kiện Đảng cầm quyền.

Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh chứa đựng nhiều nội dung mang tính đảng, tính nhân văn sâu sắc. Trong đó, Người đặc biệt quan tâm đến việc xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, giữ vững vai trò cầm quyền. Người nhấn mạnh đến việc giữ gìn sự đoàn kết nhất trí trong Đảng, việc thực hành dân chủ rộng rãi, chấp hành nghiêm kỷ luật đảng, nghiêm chỉnh thực hành tự phê bình và phê bình, vì đó vừa là nguyên tắc, vừa là cơ sở, điều kiện và bí quyết thành công của Đảng ta đã được đúc kết trong quá trình lãnh đạo cách mạng. Việc bảo đảm thực hiện tốt giữa dân chủ và kỷ luật trong Đảng là góp phần thực hiện đúng Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh về đoàn kết: "Điều mong muốn cuối cùng của tôi là: toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới"⁽¹⁶⁾. Muốn vậy, "Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân"⁽¹⁷⁾□

Ghi chú:

(1), (2), (3), (16), (17) Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Nxb trẻ, 2007, tr.58, tr.60.

(4) Hồ Chí Minh, toàn tập, t.8, Nxb CTQG, Hà Nội, 1996, tr 279.

(5) Hồ Chí Minh, toàn tập, t.7, Nxb CTQG, Hà Nội, 1996, tr 241.

(6), (12) Hồ Chí Minh, toàn tập, t.11, Nxb CTQG, Hà Nội, 1996, tr.24, tr.466-467.

(7), (8), (9), (10), (11) Hồ Chí Minh, toàn tập, t.7, Nxb CTQG, Hà Nội, 1996, tr.295, tr.241, tr.335, tr.229, tr.241.

(13), (15) Hồ Chí Minh, toàn tập, t.12, Nxb CTQG, Hà Nội, 1996 tr.211, tr.510.

(14) Hồ Chí Minh, toàn tập, t.6, Nxb CTQG, Hà Nội, 1995, tr.9.